

L'abstenció electoral a Catalunya

Una visió general
i perfils d'abstencionistes

Mariona Ferrer* | mariona.ferrer@upf.edu

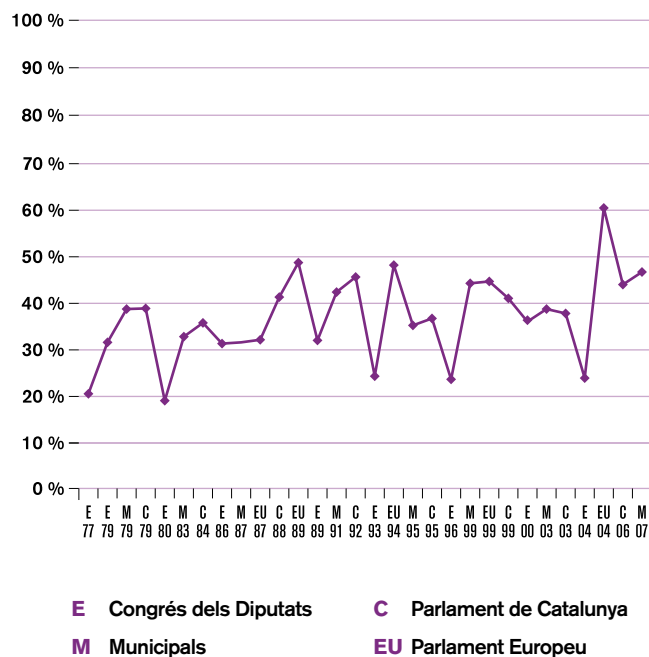
La baixa participació en les diferents eleccions de 2006, juntament amb la del referèndum de reforma de l'Estatut, ha posat en qüestió la salut del sistema democràtic. Els fonaments de la democràcia es troben en l'exercici del dret a vot, per la qual cosa la creixent abstenció resta legítimitat al sistema de representació institucional. D'aquesta manera, cal recuperar la mobilització política superant els dèficits del sistema democràtic, però també innovant les formes de participació. Per això, és imprescindible disposar d'una radiografia del nombre creixent d'abstencionistes.

Els alts nivells d'abstenció s'han convertit en una constant en les eleccions que s'han celebrat a Catalunya en els darrers anys, amb l'excepció de les del Congrés dels Diputats. Aquesta tendència deslegitima la democràcia representativa ja que és a través de l'exercici del dret a vot que els ciutadans escullen els seus delegats als òrgans de representació i, per tant, decideixen quina és la correlació de forces que determina el funcionament de

* Professora del Departament de Ciències Polítiques i Socials de la UPF

Els alts nivells d'abstenció s'han convertit en una constant en les eleccions que s'han celebrat a Catalunya en els darrers anys, tendència que pot deslegitimar la democràcia representativa

GRÀFIC 1. EVOLUCIÓ DE L'ABSTENCIÓ ELECTORAL A CATALUNYA DURANT EL PERÍODE 1977-2007 (%)

les institucions polítiques que legislen i governen als diferents àmbits territorials de l'Estat. Primer, donarem una visió general de l'evolució de l'abstenció electoral a Catalunya i destacarem algunes particularitats pròpies del fenomen català. Segon, utilitzarem dades de l'enquesta de participació política a Catalunya que va realitzar el Centre d'Estudis d'Opinió (CEO)¹ per dibuixar algunes de les particularitats dels abstencionistes catalans en les darreres eleccions al Parlament de Catalunya de l'1 de novembre de 2006. En aquelles eleccions, recordem-ho, un 44% de l'electorat va decidir no anar a votar.

Les característiques generals de l'abstenció a Catalunya

Passem a descriure l'evolució de l'abstenció en les eleccions a Catalunya. El gràfic 1 resumeix el percentatge d'abstenció per a totes les eleccions –Congrés dels Diputats, Parlament de Catalunya, municipals i Parlament Europeu– que s'han realitzat a Catalunya des de les primeres eleccions al Congrés dels Diputats de 1977 fins a les darreres municipals del maig de 2007. Cal destacar diversos fenòmens. Primer, es donen importants fluctuacions no tan sols entre eleccions per a un mateix òrgan le-

¹ CEO. Enquesta sobre participació política a Catalunya, estudi R-372. Gener de 2007.

Les importants fluctuacions en funció del tipus de convocatòria electoral són provocades per la coexistència d'eleccions considerades de primer i de segon ordre

gislatiu celebrades en diferents convocatòries electorals, sinó també en funció del tipus de convocatòria electoral. Les eleccions al Congrés dels Diputats es caracteritzen sempre per uns nivells més baixos d'abstenció que la resta. Aquestes diferències originades pel tipus de convocatòria responen al fenomen de la coexistència d'eleccions de primer i de segon ordre. Les eleccions de primer ordre són aquelles que es perceben com a més importants: en el cas de l'Estat espanyol, es tracta de les que estan destinades a escollir els representants al Congrés dels Diputats i, en menor mesura, al Senat. Aquestes eleccions registren sempre els nivells més elevats de participació electoral, cosa que passa tant a Catalunya com a la resta de l'Estat. A Catalunya, la mitjana d'abstenció electoral a les legislatives ha estat del 26,9%. En canvi, la resta de convocatòries electorals, aquelles a través de les quals s'escullen els representants a institucions d'àmbit municipal, autonòmic o europeu, registren nivells de participació molt més baixos. D'altra banda, convé assenyalar que entre aquestes diverses eleccions de segon ordre existeix també una certa jerarquia: a Catalunya, les eleccions municipals i les del Parlament de Catalunya, amb mitjanes d'abstenció electoral del 38,6% i del 39,7% respectivament, són més «participatives» que les europees, que presenten una mitjana d'abstenció del 46,5%.

El segon aspecte que convé subratllar en relació amb les tendències que es posen de manifest al gràfic 1 és l'existència d'oscil·lacions en l'abstenció en convocatòries

electorals per a un mateix òrgan legislatiu, les raons de les quals s'han de buscar en factors conjunturals d'abast general. El principal factor que normalment es considera en aquest punt és l'expectativa política de l'elecció, que es pot mesurar de diverses formes com, per exemple, el grau de competitivitat dels principals partits o les expectatives d'un canvi de govern. Cal destacar, però, que aquesta explicació no deixa de ser parcial. A les darreres eleccions al Parlament de Catalunya, les de 2006, en un escenari marcat per l'absència d'expectatives relatives a la formació de cap majoria evident per part de cap força política, els nivells d'abstenció van ser una altra vegada particularment elevats.

Un tercer element que es fa palès al gràfic 1 té a veure amb l'existència d'una certa tendència a l'alça de l'abstencionisme al llarg del temps. Aquest fenomen es percep de forma molt més clara en els casos de les eleccions europees i municipals. En el cas de les eleccions al Parlament de Catalunya, destaca només el cas dels comicis de 2006, que varen presentar una abstenció molt important, propera al sostre màxim de les eleccions de 1992. En definitiva, aquesta panoràmica de l'evolució dels nivells d'abstenció a Catalunya posa de manifest que existeix un nombre significatiu de ciutadans que decideix anar a votar o no de manera intermitent, i que ho fa per causes poc homogènies.

Tanmateix, el tret distintiu més destacable de l'abstenció electoral a Catalunya, que la distingeix respecte al

L'abstenció a Catalunya està marcada per l'abstencionisme diferencial: electors que exerceixen el dret de vot a les eleccions al Congrés dels Diputats i s'abstenen a les del Parlament

que ocorre a la resta de l'Estat és l'existència del fenomen de l'abstencionisme diferencial. Es parla de l'existència d'abstencionisme diferencial quan s'observa la presència d'electors que, de forma més o menys habitual, exerceixen el dret de vot a les eleccions al Congrés dels Diputats i s'abstenen a les eleccions al Parlament de Catalunya. I és justament Catalunya, juntament amb la comunitat de Madrid, la comunitat autònoma on aquest fenomen es dona amb més intensitat –concretament, Catalunya presenta una mitjana d'abstencionisme diferencial del 12%, mentre que la comunitat de Madrid, del 10,8%. Per exemple, entre les últimes eleccions al Parlament de Catalunya, de 2006, i les del Congrés dels Diputats de 2004, la diferència de participació electoral a Catalunya va ser d'un 20%.

Un perfil dels abstencionistes en les eleccions al Parlament de Catalunya

La segona part d'aquest text descriu la influència de certes característiques sociodemogràfiques i actitudinals en l'abstenció en les darreres eleccions al Parlament. Si quan s'analitza l'abstenció s'observen diferències sociodemogràfiques o en els tipus d'actituds polítiques, com passa a Catalunya, cal concloure que ens trobem davant un fenomen d'implicacions substantives rellevants ja que no tots els sectors de la població catalana estan repre-

sentats políticament en un mateix grau. Per observar això aprofitem les dades de l'enquesta de participació política a Catalunya del CEO i ens centrem en els abstencionistes en les darreres eleccions al Parlament. Són considerades abstencionistes aquelles persones que declaren en l'enquesta que no van anar a votar o que van pensar a anar a votar però al final no ho van fer. Cal destacar, per això, les mateixes limitacions de l'enquesta, perquè presenta uns percentatges d'abstencionistes molt inferiors que el que va ser realment –quelcom habitual quan es treballa amb dades d'enquesta, en què se subestima el percentatge d'abstencionistes–, fet que fa necessari fer una lectura dels resultats amb una certa prudència.

Els factors demogràfics i socioeconòmics influeixen en la posició social dels individus i indirectament afecten la participació electoral a través de diversos mecanismes: superant els costos de l'acció, facilitat l'adquisició d'habilitat, coneixements i informació política que poden ser útils a l'hora d'anar a votar, afectant els nivells de motivació i influint en els tipus de xarxes i contactes socials en els quals s'insereix la ciutadania. Tradicionalment, s'havia observat a Catalunya que les dones s'abstenien més, tot i que les diferències no eren gaire importants. Les explicacions d'aquestes diferències argumenten que les dones han estat socialitzades en rols més passius i això comporta que tinguin menys interès per l'àmbit públic i, en conseqüència, per la política. A més, el fet que moltes dones hagin estat, o encara ara siguin, les encarregades del treball domèstic

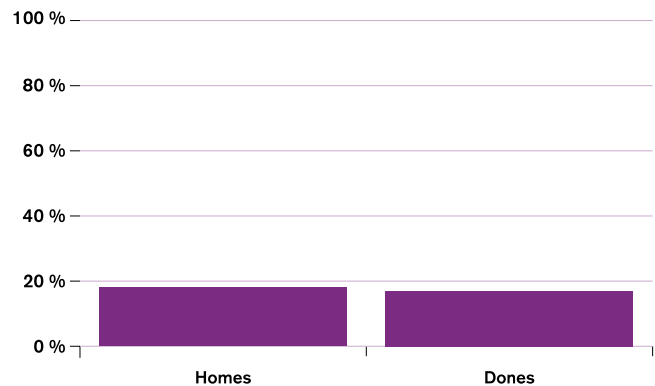
No existeixen diferències significatives entre homes i dones a l'hora d'anar a votar; per tant, la variable gènere perd rellevància en l'anàlisi de l'abstencionisme

no remunerat, o que es trobin en una situació menys favorable en el mercat laboral, també s'ha de tenir en compte. No obstant això, la tendència és que les diferències vagin desapareixent progressivament en la mesura que les noves generacions tenen nivells educatius semblants, s'incorporen més dones al mercat laboral, i són socialitzades en pautes de comportament més igualitàries. Això queda palès al gràfic 2, ja que observem que no existeixen diferències significatives entre els abstencionistes i els votants per raó de gènere i, per tant, sembla corroborar-se la tendència a la pèrdua de rellevància de la variable gènere.

L'educació pot exercir una influència directa en l'abstenció reduint els costos de votar en la mesura que facilita la comprensió de qüestions polítiques, facilita l'accés a fonts d'informació i, en general, disminueix els costos de l'acció política. Ara bé, segons les dades del gràfic 3, el poder discriminant del nivell d'estudis sembla que és petit, almenys considerat de manera aïllada. Les persones amb estudis superiors, universitaris, s'abstenen menys que les persones amb estudis primaris acabats, però entre aquelles persones sense estudis o estudis primaris no acabats i els superiors no trobem diferències rellevants. En altres paraules, no hi ha una relació lineal clara entre menors nivells d'estudis i més abstencionisme.

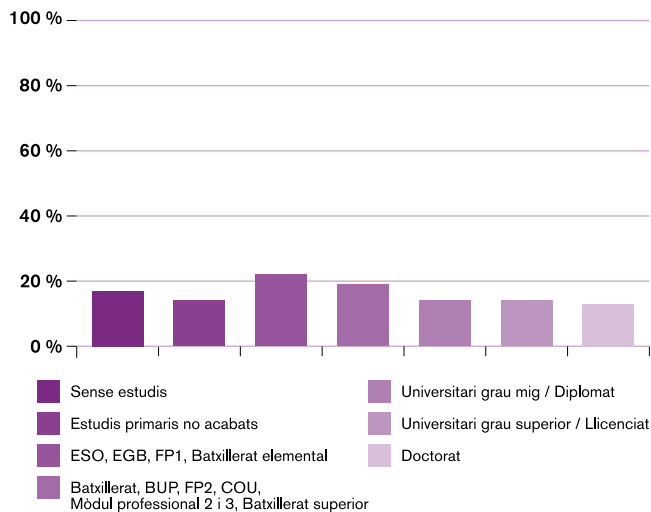
El lloc de naixement és un dels factors estructurals que pot influir en l'abstenció en les eleccions al Parlament. Històricament, s'havia observat que aquells ciutadans nascuts fora de Catalunya normalment s'abstenien

GRÀFIC 2. GÈNERE I ABSTENCIÓ (%)

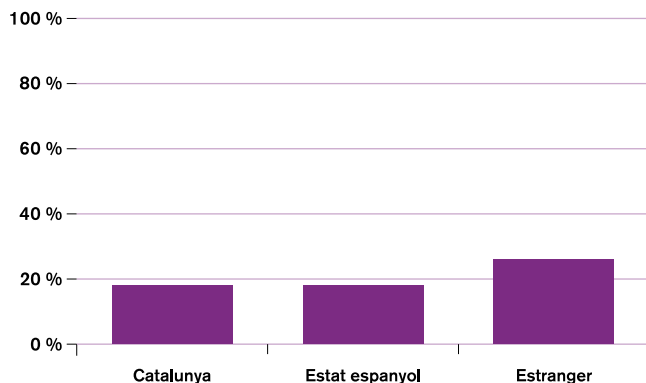

Entre nadius i nascuts a la resta de l'Estat no hi ha diferències de comportament electoral. Només en els nascuts a l'estranger existeix una pauta més abstencionista

GRÀFIC 3. NIVELLS EDUCATIUS I ABSTENCIÓ (%)

GRÀFIC 4. LLOC DE NAIXEMENT I ABSTENCIÓ (%)

més que els nadius. No obstant això, allò que podem inferir de les dades de la gràfic 4 és l'existència d'una baixa relació entre aquestes dues variables. Entre nadius i immigrants nascuts a la resta de l'Estat no hi ha diferències de comportament. Només en el cas d'aquells ciutadans nascuts a l'estranger –un sector, d'altra banda, molt petit de la mostra– existeix una pauta més abstencionista que el conjunt dels entrevistats. Cada cop més els abstencionistes al Parlament de Catalunya són gent nascuda a Catalunya, i no majoritàriament aquells nascuts a la resta de l'Estat. Ara bé, cal matisar aquesta afirmació si controlem segons l'any d'arribada a Catalunya.

Com es pot veure en el gràfic 5, com més anys fa que es va arribar a Catalunya, més es vota, i les diferències són particularment grans si comparem els grups que fa més temps que hi viuen –d'aquests, només un 11-12% d'abstencionistes no van anar a votar– i els que en fa menys –25% d'abstenció entre aquells que van arribar durant els anys vuitanta, i 45% d'abstenció entre els entrevistats que van arribar durant els darrers 7 anys. L'explicació teòrica d'aquesta associació és que a mesura que un individu fa un temps que viu en un determinat territori tendeix a sentir-se més integrat en aquella comunitat, i la integració social és un factor explicatiu de la participació electoral.

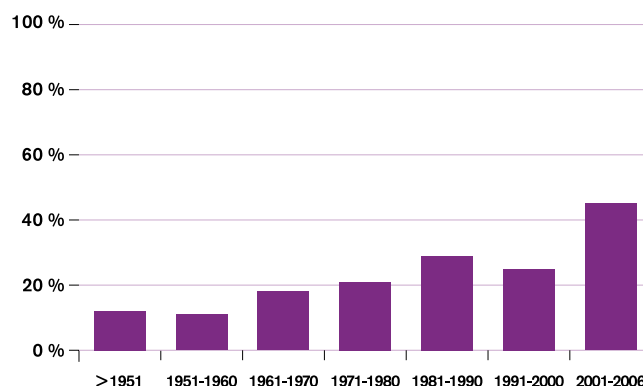
Ara bé, molt més entenedor és el panorama que ofereix l'abstenció des del punt de vista de la procedència dels pares entre els ciutadans nascuts a Catalunya. Com veiem a el gràfic 6, aquells electors que tenen els pares nas-

Existeix una diferenciació en funció de l'origen dels pares: aquells electors que tenen els dos progenitors nascuts fora de Catalunya s'abstenen més

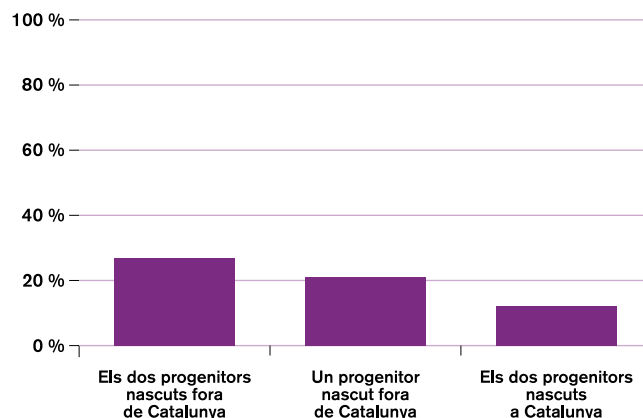
cuts fora de Catalunya s'abstenen molt més que els que tenen els pares nascuts a Catalunya –la diferència és de 15 punts. Entremig trobem els electors que tenen un progenitor nascut a Catalunya i un altre a fora. Aquests individus s'abstenen més que aquells que tenen tots dos pares nascuts a Catalunya. Òbviament, els mecanismes causals que expliquen això van molt més enllà i indiquen el que altres autors ja han destacat: existeix una diferenciació en funció de l'origen –dels pares– en les pautes de comportament electoral de la ciutadania. En eleccions de segon ordre com les del Parlament de Catalunya uns ciutadans voten més que altres en funció de l'origen familiar, que implica unes percepcions d'integració diferents en la comunitat d'acollida, en aquest cas Catalunya. I això pot afectar la participació a les eleccions al Parlament.

En les eleccions al Parlament de Catalunya, quina llengua o llengües s'utilitzen en la vida quotidiana és una variable explicativa clau. És a dir, la desmobilització disminueix a mesura que augmenta l'ús que es fa de la llengua catalana en la seva vida quotidiana. En el gràfic 7 s'assenyala que existeix un comportament més abstencionista entre els entrevistats que habitualment parlen en castellà a casa i, per contra, si es parla en català es vota més. Si a casa es parlen les dues llengües no és una variable significativa per explicar l'abstencionisme. En resum, les dades indiquen que si se socialitza en català –a la família o amb els amics– es vota més en les eleccions al Parlament de Catalunya.

GRÀFIC 5. ANY D'ARRIBADA A CATALUNYA I ABSTENCIÓ (%)

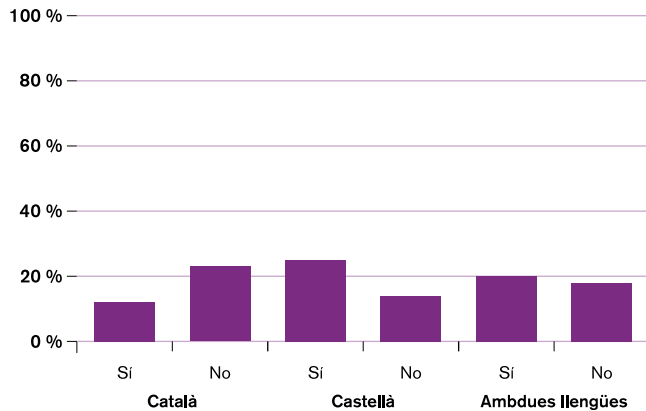

GRÀFIC 6. PROCEDÈNCIA DELS PROGENITORS DELS NASCUTS A CATALUNYA I ABSTENCIÓ (%)

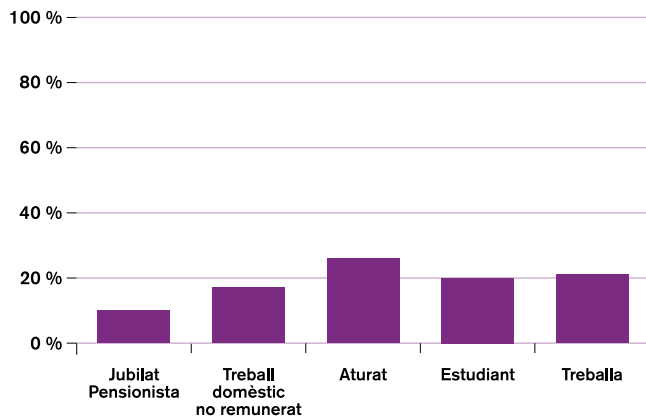

La desmobilització disminueix a mesura que augmenta l'ús que es fa de la llengua catalana en la vida quotidiana

**GRÀFIC 7. LLENGUA QUE PARLA
HABITUALMENT A CASA I ABSTENCIÓ (%)**

GRÀFIC 8. SITUACIÓ LABORAL I ABSTENCIÓ (%)

Afecta la situació laboral a les pautes de participació electoral? Això ho podem veure en el gràfic 8. El contrast més gran és entre la població jubilada o pensionista, que vota més que la resta, i la població aturada. Sembla que aquells que treballen s'abstenen més. No obstant això, val a dir que com veurem més endavant l'explicació rau en l'heterogeneïtat interna dels que treballen i, en particular, en la categoria professional i l'estabilitat laboral.

El gràfic 9 mostra de forma evident la incidència de la precarietat en la participació electoral. Les diferències de percentatges d'abstenció entre els empresaris o professionals amb assalariats i els assalariats eventuais o interins són de quasi 10 punts, de manera que la precarietat laboral és una variable que cal considerar quan s'analitza l'abstenció.

La categoria laboral d'un individu és un dels indicadors que s'utilitzen per mesurar la classe social dels individus. En general, esperariem que com més a dalt és en la jerarquia laboral, menys propensió té a abstenir-se i, de fet, això és el que observem en el gràfic 10. Clarament, els directius voten més que els obrers no qualificats, amb una diferència de 17 punts percentuals. I la relació és lineal si s'exclou la darrera categoria –altres–, que es pot considerar un calaix de sastre, perquè no sabem què implica exactament.

En l'actualitat, existeix una creixent divisió entre un grup de ciutadans que utilitzen els serveis públics en l'àmbit educatiu i sanitari i altres ciutadans que utilitzen els serveis del sector privat. Una part important dels serveis pú-

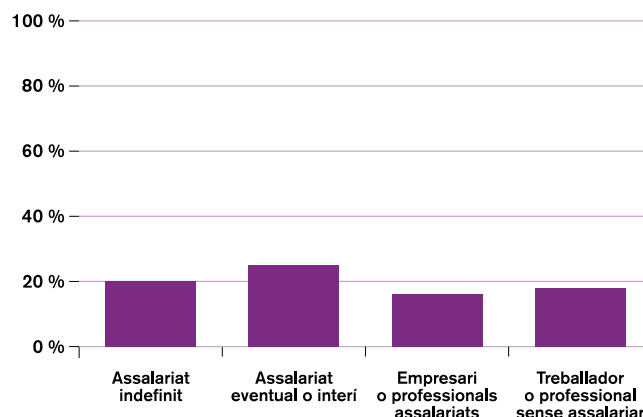
**Com més a dalt de la jerarquia laboral,
menys propensió a abstenir-se.
Clarament, els directius d'empreses voten
més que els obrers no qualificats**

blics de l'educació i la sanitat es troben en un moment històric particular, amb fortes demandes i pressions arran dels nous canvis sociodemogràfics que ha comportat la nova immigració arrelada a Catalunya i el cada cop més nombrós grup de ciutadans que pertanyen a l'anomenada tercera edat. Darrere la decisió d'utilitzar serveis privats existeix sovint un biaix de classe, ja que no tots els grups socials tenen les mateixes oportunitats d'anar a l'escola privada o concertada, o pagar una mútua de salut. Majoritàriament és una opció de les classes mitjanes i altes. En el gràfic 11 es presenta l'associació entre el tipus d'escola –privada, concertada o pública– en què ha cursat la major part de la vida escolar l'entrevistat i la participació electoral. Com es pot veure, aquells que van estudiar majoritàriament en un centre privat voten lleugerament més que els que van anar en una escola pública o concertada.

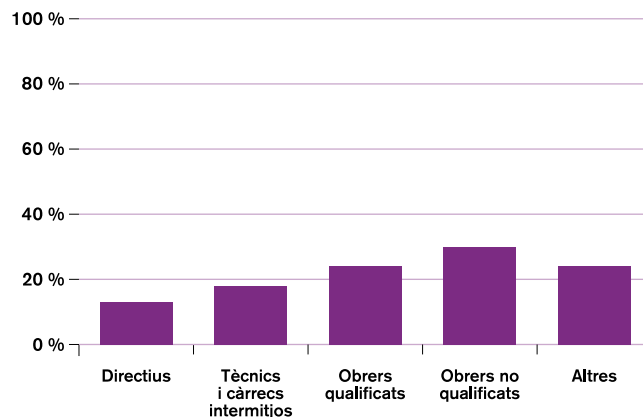
En el cas de la sanitat, de nou, qui té una mútua de salut personal tendeix a votar més que qui no té mútua de salut –per tant, tendeix a utilitzar la sanitat pública–, tot i que les diferències no són gaire grans: 5 punts. En qualsevol cas, podem pensar que existeix un efecte indirecte de la classe social, perquè són les classes mitjanes i altes les que tendeixen a utilitzar mútues de salut personal –vegeu el gràfic 12.

El darrer factor que considerem dins les variables socioestructurals és el de la religiositat. La religiositat es relaciona amb la participació electoral perquè pot ser un in-

GRÀFIC 9. SITUACIÓ A LA FEINA I ABSTENCIÓ (%)

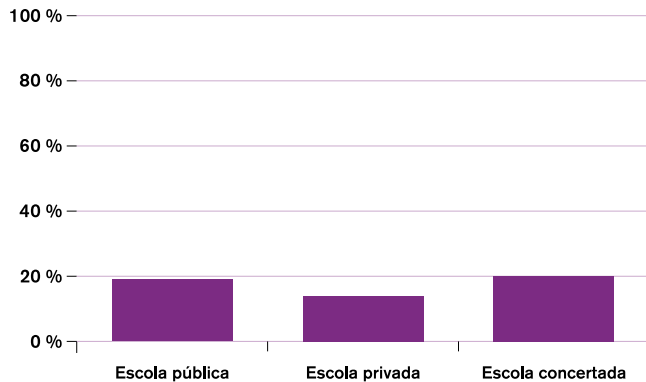

GRÀFIC 10. CATEGORIA LABORAL EN EL SECTOR PRIVAT I ABSTENCIÓ (%)

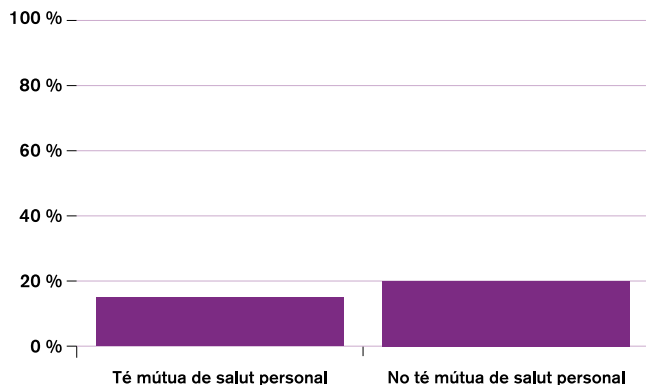

Hi ha una divisió entre un grup de ciutadans que utilitzen els serveis públics de salut i educació –s'abstenen més– i els que usen serveis privats –s'abstenen menys–

GRÀFIC 11. TIPUS D'ESCOLA ON S'HA CURSAT
LA MAJOR PART DE LA VIDA ESCOLAR I ABSTENCIÓ (%)

GRÀFIC 12. MÚTUA DE SALUT I ABSTENCIÓ (%)

dici de la integració en la comunitat i, per tant, també de l'acceptació dels valors que la comunitat promou, com ara la visió del vot com a deure cívic. En el gràfic 13 es poden veure algunes pautes constants. Els catòlics practicants s'abstenen menys, com espera la literatura, i els practicants o no practicants d'altres religions i els no creients/ateus s'abstenen més. La religiositat, per tant, influeix en les pautes de participació electoral.

Les actituds polítiques influeixen en les raons per les quals un individu corrent farà un esforç per participar en activitats polítiques. Les actituds són orientacions adquirides, relativament estables, que incideixen directament en el comportament polític i, per tant, al fet d'anar a votar o no anar-hi. La relació entre l'individu i el sistema polític es filtra a través del desenvolupament d'actituds. Com major sigui el grau de motivació, politització i compromís polític dels individus, major és la probabilitat que superi les possibles barreres i costos de la participació. A continuació analitzarem els abstencionistes de les eleccions al Parlament des d'un punt de vista polític, en contraposició amb la perspectiva més sociològica que hem seguit fins ara.

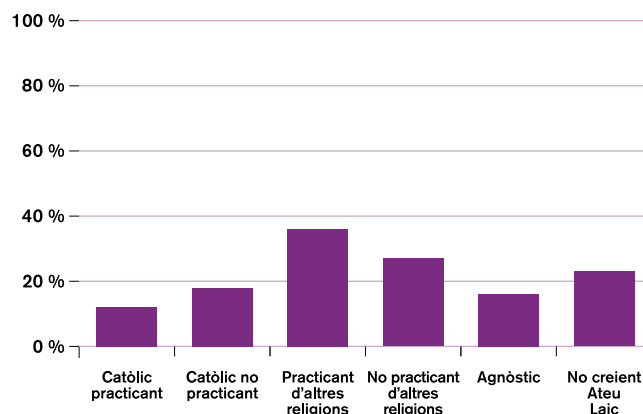
Per començar, el gràfic 14 mostra el percentatge d'abstencionistes que estan molt o bastant d'acord amb les afirmacions que s'esmenten en un llistat de motius per no haver anat a votar en les passades eleccions al Parlament de Catalunya. Entre els motius que justifiquen els abstencionistes hi ha molta variació. De tots aquests

La religiositat influeix en les pautes de comportament electoral: els catòlics practicants s'abstenen menys que els practicants o no practicants d'altres religions i ateus

motius, el que crida més l'atenció és que aquelles justificacions que han estat esmentades per almenys el 50% dels abstencionistes són les que tenen a veure amb la desafecció política, la manca de confiança amb els polítics, els problemes amb l'oferta partidista i l'avaluació crítica de la situació política. Per tant, més que l'efecte de certes característiques actitudinals dels entrevistats –desinterès per la política o baixa percepció de l'eficàcia política interna– o el fet de ser eleccions de segon ordre –«les eleccions al Parlament són poc importants»–, sembla que un sector important dels abstencionistes no va votar per qüestions relatives als actors polítics i la conjuntura del moment. Aquestes qüestions en l'àmbit individual es poden enquadrar amb el concepte que alguns autors anomenen desafecció política, l'allunyament i descrèdit de la política per part de la ciutadania. També es fa necessari destacar que un 66% dels abstencionistes estava d'acord amb l'afirmació «la situació política em va desanimar a anar a votar». No hem d'oblidar que les darreres eleccions al Parlament de Catalunya es van realitzar en un clima polític de fort desgast i crispació, en particular a causa de tot el procés d'elaboració, discussió en les diverses institucions, aprovació per part d'aquestes i finalment el referèndum sobre la reforma de l'Estatut d'Autonomia.

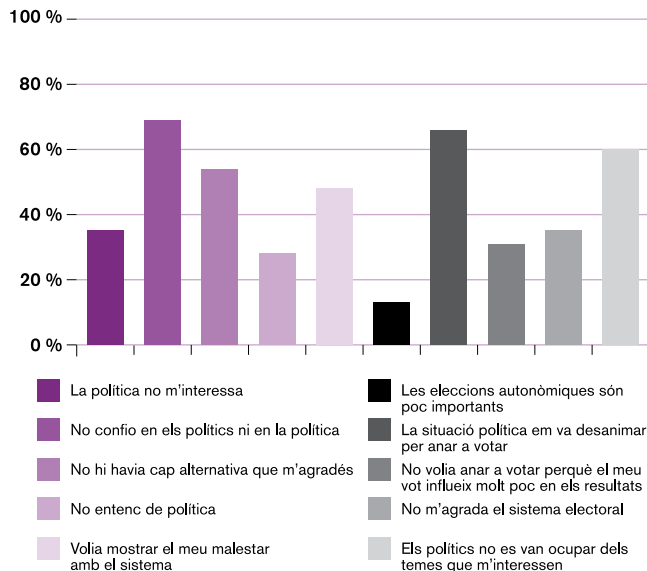
En definitiva, el que ens indica aquest llistat de motius és que l'abstenció pot venir donada per factors, d'una banda, conjunturals, com ara el clima polític del moment, i

GRÀFIC 13. DENOMINACIÓ I PRÀCTICA RELIGIOSA I ABSTENCIÓ (%)

A les eleccions al Parlament de 2006, el 50% dels abstencionistes es justifiquen en la desafecció, la manca de confiança, l'oferta partidista i l'avaluació crítica de la situació política

GRÀFIC 14. MOTIUS DELS ABSTENCIONISTES PER NO ANAR A VOTAR A LES PASSADES ELECCIONS AUTONÒMIQUES (%)

de l'altra, per elements més de caire estructural respecte a la percepció negativa dels partits i la política que té una part de la població. Aquests darrers aspectes, òbviament, fan també partícips del problema les institucions polítiques i els mateixos mitjans de comunicació, que fan de filtre en la percepció que té la ciutadania del món polític.

El sentiment d'eficàcia política externa mostra els sentiments dels individus sobre la receptivitat dels actors polítics respecte a les demandes dels ciutadans. Les persones amb més eficàcia externa confien més en l'obertura del sistema i en la responsabilitat dels líders polítics i, per tant, voten més. Per contra, aquelles més crítiques voten menys. Com podem veure al gràfic 15, un 24% dels que estan molt d'acord amb l'afirmació «els polítics només busquen el benefici propi» són abstencionistes, mentre que només un 9% —una diferència de 15 punts— afirmen que no estan gens d'acord amb la frase esmentada. Òbviament, aquestes dades mostren que la visió que tenen els abstencionistes dels polítics és força negativa, més que la que ja mostra la població en general.

Gràfic 15. Grau d'acord amb l'afirmació «els polítics només busquen el benefici propi» i abstenció (%).

Una altra de les actituds que denoten el grau d'impliació en la política per part dels ciutadans és la freqüència de la discussió política en l'entorn proper de l'individu —família, amics, companys/es de feina... En aquest sentit, com més discussió de política menys abstencionisme, ja que denota un major grau de motivació política i inte-

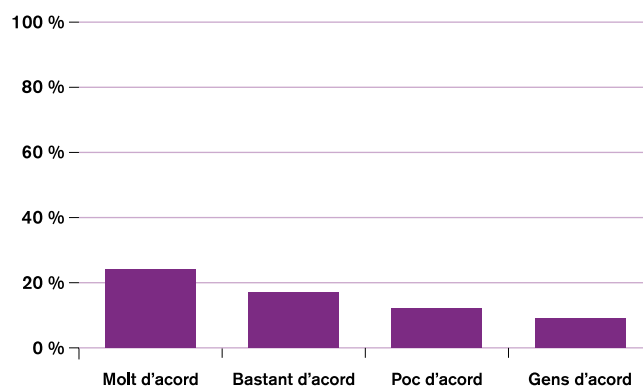
L'abstenció depèn de factors conjunturals, com ara el clima polític del moment, i d'elements de caire estructural, com la percepció negativa dels partits i la política

rès, i a l'inrevés. Això és el que s'observa en les dades del gràfic 16. Entre aquells que no discuteixen sobre política, existeixen un 30% d'abstencionistes i, per contra, entre els que discuteixen amb molt freqüència tenim només un 12% d'abstencionistes.

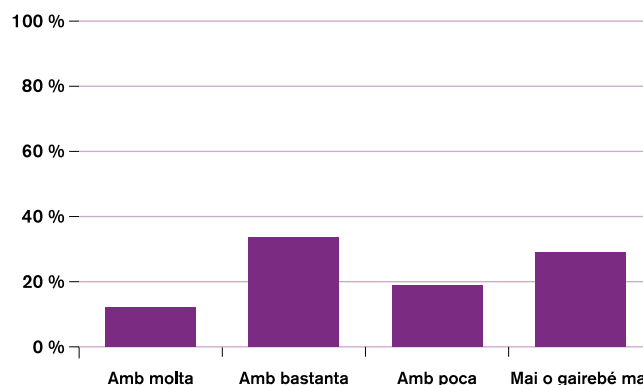
Com major sigui la identificació amb els objectius d'un partit, ideologia o reivindicació política, major és la probabilitat que un individu vagi a votar. Identificar-se amb una ideologia política, o una identitat partidista concreta, comporta major motivació política, i això implica més predisposició a votar. La ideologia, que tendeix a operacionalitzar-se mitjançant l'autoubicació en l'eix esquerra-dreta, és un dels elements que estructura els eixos de conflicte en la nostra societat. Tot i la creixent disminució de la rellevància de la ideologia per explicar el comportament electoral, encara ara és un dels factors essencials que orienta els programes i discursos dels partits. Ara veurem quina associació té l'autoubicació en l'eix esquerra-dreta i l'abstencionisme. Els enquestats que no responen a les preguntes d'autoubicació en l'eix esquerra-dreta són clarament més abstencionistes que els que s'hi ubiquen –vegeu el gràfic 17. És normal perquè la seva no-resposta denota manca d'identificació i desinterès per la política i, fins i tot, en alguns casos, rebuig cap a la política.

Com es pot veure en el gràfic 18, l'abstenció es distribueix de manera desigual al llarg de la identificació nacional subjectiva i augmenta de forma important a mesura que s'allunya del sector més catalanista. Aquesta

GRÀFIC 15. GRAU D'ACORD AMB L'AFIRMACIÓ «ELS POLÍTICS NOMÉS BUSQUEN EL BENEFICI PROPI» I ABSTENCIÓ (%)

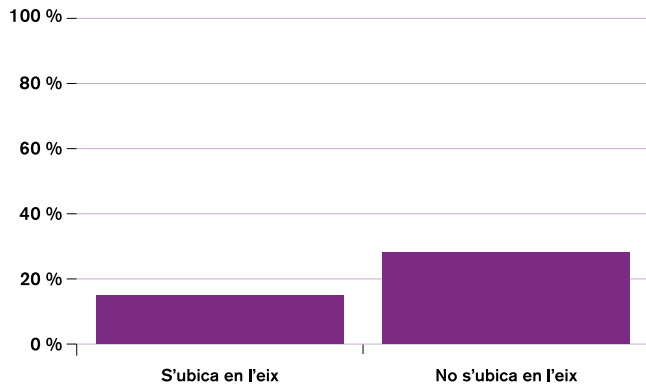

GRÀFIC 16. FREQUÈNCIA DE LA DISCUSSIÓ POLÍTICA I ABSTENCIÓ (%)

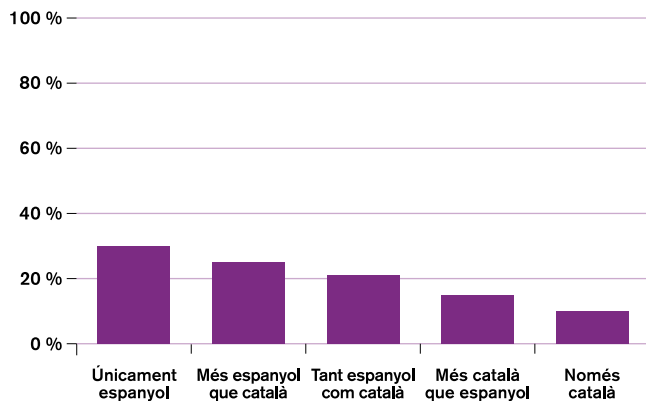

Qui no respon a les preguntes d'autoubicació en l'eix esquerra-dreta, element que denota manca d'identificació i desinterès per la política, s'absté més

GRÀFIC 17. AUTOUBICACIÓ EN L'EIX ESQUERRA-DRETA I ABSTENCIÓ (%)

GRÀFIC 18. SENTIMENT D'IDENTIFICACIÓ NACIONAL SUBJECTIVA I ABSTENCIÓ (%)

és una variable actitudinal que tradicionalment s'ha considerat rellevant per explicar les pautes de participació electoral. Òbviament, però, és una variable influenciada pel lloc d'origen i procedència del pare dels entrevistats, així com per l'ús i coneixement del català. L'explicació d'aquesta relació cal trobar-la entre les interpretacions sobre la contribució a la participació dels sentiments de pertinença i d'identificació amb la comunitat. S'ha observat que aquells que se senten més identificats amb Catalunya en general participen més.

Un altre indicador que pot mesurar, en certa manera, el sentiment de confiança en les institucions és el grau de proximitat a les institucions polítiques catalanes. La lògica seria la següent: com més proximitat amb les institucions polítiques catalanes, més disposició a votar, i com menys proximitat, més possibilitats de no participar. En el gràfic 19, es veu l'estreta associació entre l'abstencionisme/participació electoral i el grau de proximitat amb les institucions catalanes. Les diferències entre aquells que se senten molt propers i gens propers són elevades. Només un 9% dels que es consideren molt propers a les institucions catalanes s'abstenen, mentre que un 29% dels que s'hi consideren gens propers sí que ho fan. Això, en definitiva, assenyala que existeix un nombre d'electors que no senten pròximes les institucions catalanes, i això pot tenir implicacions en les seves pautes de comportament. Ara bé, no sabem si aquests electors tampoc no se senten pròxims a les institucions estatals o locals.

Hi ha un nombre d'electors que no se senten propers a les institucions catalanes. També s'ha observat que les persones que s'identifiquen més amb Catalunya participen més

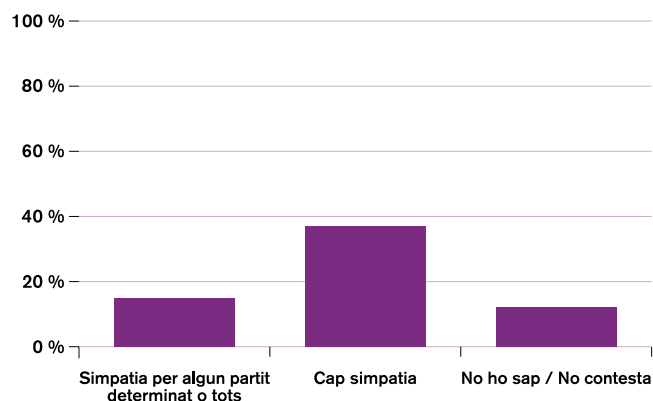
Si la visió de les institucions és quelcom un xic abstracte per relacionar-ho amb el comportament electoral, les actituds vers els partits és un aspecte que s'aproxima més a les qüestions relacionades amb l'oferta partidista. Segons el gràfic 20, la simpatia per algun partit determinat –o tots– està estretament associat amb la participació. Entre els electors que no presenten cap simpatia pels partits hi ha un 37% dels abstencionistes i, per contra, entre els que tenen simpatia per algun partit, només un 15% diu que es va abstenir a les eleccions al Parlament. Com podem veure, les diferències són substancialment diferents, i això indica de nou l'existència d'un sector de l'electorat que té una visió negativa dels partits, o almenys no s'hi identifica.

La mateixa informació del gràfic 20 la podem analitzar de manera més detallada desagregant la simpatia pels partits per cadascuna de les forces polítiques que té representació en el Parlament. Això és el que es presenta en el gràfic 21. Aquí la relació entre la simpatia pels diferents partits –o no– i la participació electoral torna a ser estadísticament significativa i amb una magnitud rellevant. De nou, entre aquells que no tenen cap simpatia pels partits, l'abstenció és més elevada. Ara bé, apareix una altra pauta interessant quan observem la simpatia específica per cada partit i les pautes de participació. Els entrevistats que mostren simpatia per Esquerra i CiU voten més que els que mostren simpatia pel PSC, el PP o ICV-EUiA i, en menor mesura, C's. És a dir, aquells ciutadans que

GRÀFIC 19. GRAU DE PROXIMITAT A LES INSTITUCIONS POLITIQUES CATALANES I ABSTENCIÓ (%)

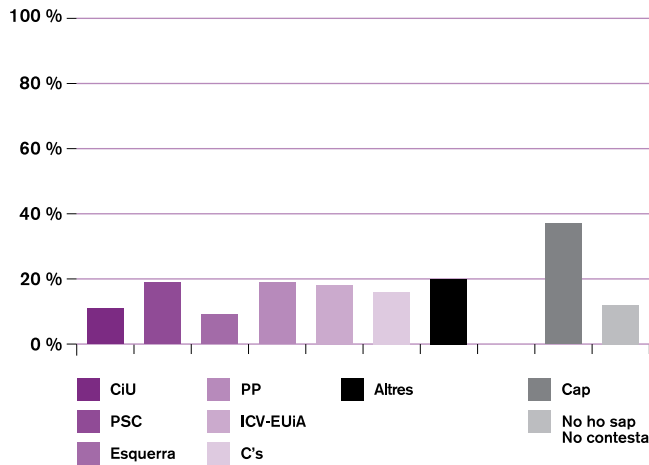

GRÀFIC 20. SIMPATIA PELS PARTITS EN GENERAL I ABSTENCIÓ (%)

Els entrevistats que mostren simpatia per Esquerra i CiU van votar més que els de la resta de partits: els ciutadans que s'identifiquen amb els partits catalanistes voten més

GRÀFIC 21. SIMPATIA PELS DIFERENTS PARTITS I ABSTENCIÓ (%)

s'identifiquen amb els partits més catalanistes voten més que la resta. En altres paraules, en les eleccions al Parlament de 2006, CiU i Esquerra sembla que van ser més capaços que els altres partits de mobilitzar el seu electorat potencial.

Per acabar, els factors que s'han considerat al llarg d'aquestes pàgines han mostrat que incideixen en el comportament electoral dels catalans. Ara bé, cal destacar que existeixen altres factors que poden influir en la predisposició a participar o abstenir-se i que aquí no s'han pogut explorar, com ara el context específic de l'elecció o el desgast que va produir tota el procés de reforma de l'Estatut. També sabem que les eleccions al Parlament de Catalunya són de segon ordre, i sabem que existeix un conjunt d'electors que són abstencionistes diferencials i que aquí no els hem pogut analitzar de manera detallada. |

+ INFO

Fonts

📄 CEO. *Enquesta sobre participació política a Catalunya, estudi R-372*. Gener de 2007.

Fonts dels gràfics

Gràfic 1. Elaboració pròpia

Gràfics 2 a 21. Elaboració pròpia a partir de CEO, *Enquesta sobre participació política a Catalunya, estudi R-372*. Gener 2007

Enllaços

🖥️ Centre d'Estudis d'Opinió
www.idescat.cat/cat/idescat/estudisopinio/